

Nam Định

NĂM THỨ HAI TÁM (BỘ MỚI)

Cuối tuần

NGÀY 18/10/2024 SỐ 5977 (8578)

CƠ QUAN CỦA ĐẢNG BỘ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM TỈNH NAM ĐỊNH, TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN TỈNH NAM ĐỊNH

THỰC HIỆN THẮNG LỢI NGHỊ QUYẾT ĐẠI HỘI ĐẢNG BỘ CÁC CẤP

Dòng chảy văn hóa sông Hồng trên quê hương Nam Định

Bài và ảnh: KHÁNH DŨNG

Từ hàng thiên niên kỷ nay, sông Hồng bồi đắp phù sa tạo nên những vùng châu thổ đồng bằng rộng lớn, đất đai phì nhiêu, cây cối xanh tươi trên suốt hành trình “đổ về với biển”, trong đó có quê hương Nam Định. Dòng sông Mẹ (sông Cái) đã nuôi dưỡng con người và theo dòng chảy thời gian đã tạo ra không gian văn hóa truyền thống đặc sắc của nền văn minh nông nghiệp lúa nước với các làng quê trù phú, phồn thịnh.

Nghi thức rước kiệu Ngọc Lộ trong Lễ hội Đền Trần, phường Lộc Vượng (thành phố Nam Định).

Hát chèo - Loại hình nghệ thuật truyền thống vùng đồng bằng Bắc Bộ trên quê hương Nam Định.

Nam Định - Nơi kết tinh, bồi đắp những giá trị văn hóa sông Hồng

Tỉnh Nam Định nằm ở phía Nam khu vực đồng bằng châu thổ sông Hồng. Tại Nam Định, sông Hồng chảy qua 5 huyện, thành phố với tổng chiều dài 74,5km rồi đổ ra biển tại cửa Ba Lạt. Sông Hồng không chỉ là biểu tượng cho nền văn minh nông nghiệp lúa nước vùng đồng bằng Bắc Bộ mà còn ẩn chứa trong đó những giá trị văn hoá truyền thống của người Việt; kết tinh, bồi đắp, hình thành nét văn hóa đặc trưng, tiêu biểu của quê hương Nam Định. Đó là hệ thống di sản văn hóa vật thể, phi vật thể phong phú, đa dạng gồm: tín ngưỡng (tín ngưỡng thờ “Mẹ” - Mẫu Tam, Tứ phủ và tín ngưỡng thờ “Cha” - Đức Thánh Trần), phong tục tập quán, hệ thống các di tích, danh thắng, lễ hội, ẩm thực và văn hóa con người.

(Xem tiếp trang 3)

Trong số này

Giữ gìn nét đẹp văn hóa ở các từ đường dòng họ

4

Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể “Nghĩ lễ Châu văn của người Việt” tại Nam Định

5

Thênh thang gió đồng

7

PHÒNG, CHỐNG DIỄN BIẾN HÒA BÌNH

Đấu tranh, bảo vệ chủ quyền quốc gia trên không gian mạng

Nghị quyết số 29-NQ/TW về Chiến lược Bảo vệ Tổ quốc trên không gian mạng xác định: "... Bảo vệ vững chắc chủ quyền quốc gia trên không gian mạng góp phần bảo vệ độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc và lợi ích quốc gia - dân tộc; giữ vững môi trường hoà bình, ổn định để xây dựng và phát triển đất nước..."

Không gian mạng là vùng "lãnh thổ đặc biệt" của quốc gia. Đấu tranh và bảo vệ chủ quyền quốc gia trên không gian mạng là nhiệm vụ quan trọng thiết yếu, lâu dài của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân.

Đấu tranh trên không gian mạng

Internet và mạng xã hội đã và đang mang lại nhiều giá trị tích cực; gắn kết cộng đồng, chia sẻ tình cảm, giao lưu công việc, kinh doanh, mang lại hiệu quả thiết thực cho nền kinh tế và trên các lĩnh vực chính trị, xã hội... Thông qua đó, thông tin được truyền tải nhanh chóng, có tính lan toả rộng. Tuy nhiên, trên không gian mạng, bên cạnh số đông người sử dụng có ý thức, trách nhiệm thì vẫn còn những phát ngôn lệch chuẩn, đi ngược lại đạo lý, truyền thống của dân tộc, trở thành một trong những yếu tố tiềm năng nhất trong lan truyền quan điểm sai trái, thù địch; gây khó khăn cho sự thống nhất về tư tưởng trong Đảng, đồng thuận xã hội; gây mất ổn định an ninh chính trị, chia rẽ khối đoàn kết giữa Đảng với nhân dân. Đặc biệt, các thế lực thù địch lợi dụng trí tuệ nhân tạo (AI), chat GPT... tạo ra những nguy cơ, thách thức mới.

Đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái trên không gian mạng là mặt trận quyết liệt, phức tạp và lâu dài. Các thế lực thù địch, cơ hội chính trị triệt để lợi dụng không gian mạng, nhất là mạng xã hội với khả năng tương tác, tạo hiệu ứng nhanh, rất khó kiểm soát, quản lý, giám sát, kiểm duyệt. Phương thức chủ yếu là tạo nguồn tin thật - giả lẫn lộn, gây nhiễu dư luận; cổ xúy tư tưởng đối lập, kích động, chống đối, chống phá rất bài bản, chặt chẽ, có mục tiêu rõ ràng, đó là: Tuyên truyền chống phá, kêu gọi tụ tập, biểu tình, bạo loạn, gây rối trật tự công cộng bằng thủ đoạn "cách mạng màu", "cách mạng đường phố", "diễn biến hòa bình".

Đáng chú ý: Một số quốc gia vẫn đang bí mật triển khai các hoạt động trinh sát, giám sát, tình báo, bố trí hệ thống vũ khí mạng, sẵn sàng tấn công, xâm phạm chủ quyền của Việt Nam trên không gian mạng. Các tổ chức phản động đều xây dựng tài khoản mạng xã hội, các kênh truyền thông, kết nối các đối tượng chống đối trong và ngoài nước xuyên biên giới "lớn giọng" rao giảng và chỉ trích Việt Nam vi phạm dân chủ, nhân quyền, cho rằng Việt Nam là "kẻ thù của internet"; phát triển các kênh truyền thông bằng tiếng dân tộc thiểu số, xúi giục các hoạt động ly khai, tự trị; móc nối, lôi kéo các đối tượng cơ hội chính trị, có cả cán bộ đương chức, một số cán bộ nghỉ hưu và thành phần chống đối trong trí thức, văn nghệ sĩ tăng cường chống Đảng; luôn rêu rao cho cái gọi là "dân chủ tư sản", "xã hội dân sự".

Các thế lực thù địch lợi dụng

Ảnh minh họa (TTXVN)

những sơ hở trong xử lý đất đai, vụ án kinh tế, công cuộc chống tham nhũng... tán phát bài xuyên tạc, hướng lái dư luận làm rối loạn an ninh chính trị trên mạng xã hội. Lợi dụng thông tin báo chí chính thống về các sự kiện chính trị, biển, đảo, những diễn biến phức tạp trên thế giới, khu vực... để tạo khách quan, rối lũng ghép thông tin hư cấu, bóp méo sự thật. Lợi dụng sự hiếu kỳ, thiếu hiểu biết của không ít người dân để kích động cộng đồng mạng tham gia tán phát thông tin xấu độc, tạo dư luận xã hội để từ đó đẩy lên thành các vấn đề chính trị, gây nhiễu loạn thông tin.

Bởi vậy, nhận diện âm mưu, thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch trên không gian mạng chính là cuộc đấu tranh để bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng; là vấn đề mang tính cấp thiết, nhiệm vụ của cả hệ thống chính trị, là ý thức, trách nhiệm của toàn xã hội.

Bảo vệ chủ quyền trên không gian mạng

Chủ quyền trên không gian mạng là một bộ phận không thể tách rời của chủ quyền quốc gia và bảo đảm chủ quyền quốc gia trên không gian mạng chính là bảo vệ chủ quyền quốc gia, dân tộc. Bởi vậy, cần phát huy sức mạnh tổng hợp để bảo vệ hệ thống thông tin, các dữ liệu, tài nguyên số, bảo đảm tính vẹn toàn, bí mật, sẵn sàng của thông tin. Trong thời đại chuyển đổi số mạnh mẽ, xây dựng Chính phủ điện tử, hướng tới Chính phủ số, nền kinh tế số, xã hội số, công dân số, nhất là trong lĩnh vực quân sự, quốc phòng, an ninh, không gian mạng đã trở thành môi trường tiến hành tác chiến mạng, tác chiến thông tin, đòi hỏi phải giải quyết tốt mối quan hệ giữa khai thác, sử dụng và bảo vệ vững chắc chủ quyền quốc gia trên không gian mạng.

Trước hết, cần tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, quản lý, điều hành của Nhà nước, sự vào cuộc quyết liệt, hiệu quả của các cấp, các ngành để huy động mọi nguồn lực. Nâng cao nhận

thức, trách nhiệm, kỹ năng cho cán bộ, đảng viên và các tầng lớp nhân dân thường xuyên, liên tục với nội dung và biện pháp phù hợp, hiệu quả. Tổ chức triển khai và thực hiện nghiêm túc Nghị quyết số 29-NQ/TW của Bộ Chính trị về bảo vệ Tổ quốc trên không gian mạng; Nghị quyết số 30-NQ/TW của Bộ Chính trị về chiến lược an ninh mạng quốc gia.

Hoàn thiện chiến lược bảo vệ chủ quyền trên không gian mạng. Bổ sung, thể chế hoá hệ thống văn bản quy phạm pháp luật. Tiếp tục triển khai việc xác lập và thực thi đầy đủ chủ quyền, lợi ích an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự, an toàn xã hội của Việt Nam trên không gian mạng. Hoàn thiện khung khổ luật pháp quốc gia, ban hành cơ chế, chính sách phù hợp với các quy định quốc tế, nhằm nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác quản lý Nhà nước về an toàn thông tin, an ninh mạng. Sẵn sàng ứng phó với các thách thức an ninh mạng; bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của các tổ chức, cá nhân.

Xác định rõ vai trò, tầm quan trọng của chiến tranh thông tin, chiến tranh mạng. Tự chủ công nghệ, đầu tư cơ sở hạ tầng kỹ thuật, nhất là hạ tầng công nghệ, phần cứng, từ hạ tầng lõi đến các thiết bị điện tử cá nhân để hạn chế sự xâm nhập các mã độc, bởi hiện nay chúng ta cơ bản nhập khẩu từ nước ngoài nên độ bảo mật vẫn còn nhiều lỗ hổng. Chủ động "xây" và "chống", "đấu tranh" và "bảo vệ", kịp thời phát hiện và đáp trả các mối đe dọa an ninh mạng, gián điệp mạng nhằm bảo vệ lợi ích quốc gia, giữ vững chủ quyền trên không gian mạng.

Tăng cường củng cố và phát triển lực lượng chuyên trách, nhất là nguồn nhân lực chất lượng cao về lĩnh vực công nghệ thông tin, an ninh mạng, bảo đảm tinh thông nghiệp vụ, nhạy bén về chính trị, hiểu biết pháp luật. Hiện đại hoá vũ khí, trang thiết bị đáp ứng yêu cầu tác chiến mạng và an ninh mạng trong tình hình mới. Huy động sự tham gia đồng đảo của mọi tầng lớp nhân dân; phối hợp chặt chẽ giữa lực lượng

Quân đội, Công an, thông tin - truyền thông và các lực lượng khác, trong đó Quân đội và Công an làm nòng cốt. Tập trung đấu tranh với các đối tượng, như: Các thế lực thù địch, đồng minh, tay sai có âm mưu, hành động sử dụng không gian mạng can thiệp, xoá bỏ sự lãnh đạo của Đảng, lật đổ chế độ xã hội chủ nghĩa; các tổ chức phản động trong và ngoài nước; lực lượng cơ hội, suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, có âm mưu, hành động cấu kết với thế lực bên ngoài, sử dụng không gian mạng chống phá sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; các tổ chức, cá nhân sử dụng không gian mạng thực hiện các hoạt động xâm nhập, phá hoại về kinh tế, chính trị, tư tưởng, văn hoá, xã hội, quốc phòng, an ninh, đối ngoại, xâm phạm lợi ích quốc gia, dân tộc, quyền và lợi ích hợp pháp của các tổ chức, cá nhân.

Trong lĩnh vực quốc phòng, quân sự, không gian mạng là môi trường tác chiến, cho phép người chỉ huy, người lính sử dụng hệ thống thông tin quản lý, điều hành, điều khiển vũ khí, trinh sát kỹ thuật; sử dụng các hệ thống tự động hoá chỉ huy để tương tác trong các hoạt động tác chiến. Sự ra đời không gian mạng xuất hiện hình thái chiến tranh và lực lượng tác chiến mới, ví như cuộc chiến Nga - Ukraine... đã làm thay đổi học thuyết, tư duy và phương thức tiến hành chiến tranh.

Trên cơ sở công tác quản lý của Nhà nước về các dịch vụ trên không gian mạng, cần tăng cường phối hợp chặt chẽ giữa các ban, bộ, ngành, địa phương để tạo thế trận phòng thủ vững chắc; giám sát, bảo đảm an toàn, an ninh thông tin, phục vụ nhiệm vụ bảo vệ toàn vẹn chủ quyền quốc gia trên không gian mạng; nâng cao ý thức và năng lực tự bảo vệ của người dân khi tham gia các hoạt động trên không gian mạng, tuân thủ theo quy định của pháp luật.

Tăng cường hợp tác quốc tế để bảo đảm an toàn, an ninh mạng. Tranh thủ sự ủng hộ của quốc tế để đấu tranh, phản bác những luận điệu sai trái chống phá Việt Nam. Tham gia các công ước quốc tế phù hợp với luật pháp Việt Nam. Phối hợp có hiệu quả trong thực thi các nghị định thư, thoả thuận hợp tác phòng, chống tội phạm.

Đấu tranh và bảo vệ chủ quyền quốc gia trên không gian mạng là nhiệm vụ khó khăn, phức tạp trong tiến trình thực hiện cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Không gian mạng vừa mang lại nhiều cơ hội mới để xây dựng và phát triển đất nước, nhưng cũng tạo ra không ít thách thức chi phối, ảnh hưởng tới mọi mặt đời sống xã hội. Phát huy sức mạnh tổng hợp của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân, của cả hệ thống chính trị, quyết tâm thực hiện mạnh mẽ chuyển đổi số để xây dựng Việt Nam hùng cường, giàu mạnh, phát triển

Theo Báo QĐND

Đa dạng thị trường quà tặng ngày Phụ nữ Việt Nam

Bài và ảnh: DIỆU LINH

Những ngày này, trên các con phố, các cửa hàng quà tặng dành cho phái đẹp nhân ngày Phụ nữ Việt Nam 20/10 nhộn nhịp người mua. Thị trường quà tặng năm nay cũng sôi động với nhiều mặt hàng phong phú, đa dạng như hoa tươi, mỹ phẩm, quà lưu niệm...

Đạo qua một số tuyến phố như Quang Trung, Nguyễn Du, Trần Hưng Đạo, Mạc Thị Bưởi... các cửa hàng mỹ phẩm, quà lưu niệm, thời trang đã bày nhiều sản phẩm mẫu mã đa dạng, được bài trí đẹp mắt, thu hút khách hàng. Nhiều cửa hàng cũng chủ động treo các banner thông tin về các chương trình khuyến mãi trong dịp 20/10 để thu hút khách hàng. Chị Nguyễn Hương Giang, chủ cửa hàng mỹ phẩm trên đường Nguyễn Du cho biết, từ cách đây 2-3 tháng, chị đã nghiên cứu xu hướng của khách hàng năm nay, tìm kiếm các sản phẩm mới lạ, đẹp mắt, phù hợp để khách hàng lựa chọn làm quà tặng nhân ngày 20/10. Đến thời điểm này, các sản phẩm của cửa hàng đã được bày bán đẹp mắt, phân loại theo từng khu vực để khách hàng dễ lựa chọn. Những ngày gần đến 20/10, không khí mua sắm

ở cửa hàng chị Giang trở nên nhộn nhịp hơn, với đa phần khách hàng là nam giới, muốn lựa chọn những món quà tặng những người phụ nữ yêu thương của mình.

Bên cạnh các sản phẩm làm đẹp, vài năm trở lại đây, nhiều khách hàng lựa chọn trang sức làm quà tặng nhân ngày 20/10. Phục vụ nhu cầu của khách hàng, ngay từ đầu tháng 10, các cửa hàng trang sức trên địa bàn thành phố Nam Định cũng trưng bày các sản phẩm mới, bộ sưu tập với nhiều mức giá khác nhau, cùng nhiều chương trình ưu đãi hấp dẫn. Năm nay, thị trường vàng, trang sức có thêm các sản phẩm vàng hình bông hoa hồng, bó hoa... với định lượng từ 1-2 chỉ... được nhiều khách hàng quan tâm, lựa chọn.

Là m s ả n phẩm hoa kèm phục vụ nhu cầu khách hàng.

Các chủ cửa hàng cũng chuẩn bị các sản phẩm hoa tươi, hoa sáp làm quà tặng kèm, tri ân khách hàng, từ đó thu hút khách hàng mua sắm trong dịp này. Dù thị trường quà tặng đa dạng, phong phú và có sự chuẩn bị nguồn hàng từ sớm, hoa tươi vẫn là mặt hàng chủ đạo,

thu hút khách hàng trong những ngày cận kề 20/10. Thị trường hoa tươi năm nay cũng có nhiều loại hoa phong phú như hoa hồng, hoa lan... với mức giá dao động từ 200 đến 500 nghìn đồng/bó hoa; từ 300 nghìn đồng đến vài triệu đồng/lẵng hoa. Các cửa hàng cũng tăng thêm người làm để kịp thời phục vụ các đơn hàng của các cơ quan, tập thể, công ty và sẵn sàng cho lượng khách lẻ mua hoa những ngày cận kề 20/10. Khách với hoa tươi chuẩn bị nguồn hàng trước ngày 20/10 tầm 1-2 tuần, các cửa hàng hoa sáp, hoa kềm, hoa len... lại bắt đầu sản xuất các sản phẩm hoa làm quà tặng từ cách đây 1-2 tháng để kịp phục vụ lượng khách mua nhân dịp này. Theo chị Nguyễn Chăm, chủ cửa hàng hoa sáp, đường Trần Thái Tông (thành phố Nam Định), hoa sáp có mùi hương thơm nhẹ, nhiều màu sắc bắt mắt, để được lâu nên được nhiều bạn trẻ lựa chọn. Chị đã nhập nguyên liệu để làm hoa sáp từ cách đây 3-4 tháng để kịp phục vụ khách sỉ và khách lẻ mua hoa ngày 20/10. Mỗi bó hoa sáp với nhiều kích cỡ, màu sắc khác nhau có giá từ 30 nghìn đồng đến vài trăm nghìn đồng. Anh Trần Minh Đạt, đường Hàn Thuyên (thành phố Nam Định) cho biết: Năm nay công ty anh lựa chọn hoa sáp kèm quà làm quà tặng dành cho chị em phụ nữ trong công ty, vì vậy anh đã liên hệ các cửa hàng từ sớm để đặt những bó hoa phù hợp với yêu cầu. Bên cạnh đó, anh cũng lựa chọn bó hoa sáp to để dành tặng mẹ và vợ, (Xem tiếp trang 4)

(Tiếp theo trang 1)

Về di sản văn hóa vật thể, phải kể đến hệ thống các di tích lịch sử - văn hóa, là những ngôi cổ tự hàng trăm năm tuổi thờ các vị thần sư: Không Lộ, Minh Không, Giác Hải, Từ Đạo Hạnh; các di tích đền, đình thờ các vị vua, danh tướng trong lịch sử phong kiến; các di tích từ đường, miếu thờ các vị tổ làng, tổ nghề có công khai hoang, lập ấp, dựng xây xóm làng, phát triển dòng họ... Trong đó, tiêu biểu và đặc sắc nhất là 2 di tích cấp quốc gia đặc biệt: Khu di tích Đền Trần - Chùa Phổ Minh, phường Lộc Vượng (thành phố Nam Định) và Khu di tích Chùa Keo Hành Thiện, xã Xuân Hồng (Xuân Trường). Bên cạnh đó, nhiều giá trị di sản văn hóa phi vật thể đặc trưng của nền văn minh nông nghiệp lúa nước, gắn với các di sản công trình tôn giáo, tín ngưỡng vật thể, bao gồm: nghi thức, nghi lễ trong các lễ hội làng truyền thống; trò chơi dân gian, các loại hình dân ca, dân vũ của dân tộc như: nghi lễ rước Nước, tế Cá, rước kiệu Ngọc Lộ trong lễ hội Đền Trần (thành phố Nam Định); múa rối cạn trong lễ hội Chùa Đại Bi; múa rối nước làng Bàn Thạch (Nam Trực); thi bơi chải trong các lễ hội Chùa Keo Hành Thiện (Xuân Trường), Chùa Cổ Lễ (Trực Ninh); thi "địch thủy", "địch hỏa" - lấy nước, tạo lửa, thi cơi mìn thi trong lễ hội làng Ngọc Tiên (Xuân Trường); thi "kéo cơi" (hình thức giống như kéo co, trong đó dân làng cho rằng "cơi" có nghĩa là móc, "kéo cơi" là biểu tượng cho việc giữ móc, giữ biên giới của Tổ quốc) trong lễ hội làng Phú Hào (Nam Trực); thi dệt vải trên hồ trong lễ hội làng Gạo (Vụ Bản); múa lân - sư - rồng, biểu diễn cà kheo, hát chèo trên sông, hát văn, nghi lễ châu văn, hát ca trù, thi đấu vật, kéo co, chơi cờ người, tổ tôm điểm, chọi gà, leo cầu ngô, bắt vịt dưới ao... Đặc biệt, cứ vào dịp đầu xuân, trong nhiều lễ hội truyền thống diễn ra trên địa bàn tỉnh không thể không nhắc đến 2 lễ hội ở hai di tích cấp quốc gia là lễ hội Khai ấn Đền Trần và lễ hội Phủ Dầy. Bên cạnh đó là 2 phiên chợ "cầu may" độc đáo "năm có một phiên" nổi tiếng miền Bắc: chợ Viềng Nam Trực gắn với lễ hội chùa Đại Bi và chợ Viềng Vụ Bản gắn với Phủ Dầy. Người "đi chợ" kết hợp đi lễ đầu xuân, mua bán, trao đổi cây, con giống, nông cụ, các sản phẩm đồ đồng, đồ cổ... với ước nguyện một năm mới mưa thuận gió hòa, cây cối tốt tươi, mùa màng bội thu, cuộc sống ấm no, hạnh phúc.

Sông Hồng chảy qua Nam Định chỉ là đoạn ngắn so với tổng chiều dài của dòng sông nhưng bởi là đoạn cuối trước khi đổ ra biển, với những vùng giao thoa nước lợ nơi cửa biển nên cũng để lại nhiều dấu tích đặc trưng của vùng văn hóa sông nước, đó là những làng chài, làng nghề, làng cổ ven sông lưu giữ nhiều giá trị văn hóa. Sông Hồng chở nặng phù sa, bồi đắp nên những cánh đồng màu mỡ, phì nhiêu, tạo nguồn cho sản xuất nông nghiệp với nhiều loại giống lúa thơm, ngon, mềm, dẻo đã trở thành thương hiệu, đặc sản Nam Định như: gạo tám xoan Xuân Đài (gạo tám thơm ấp bẹ), gạo nếp cái hoa vàng... Sông Hồng còn tạo ra nguồn lợi thủy hải sản phong phú, được những bàn tay khối óc lao động sáng tạo, tài hoa của những con người nơi đây tạo nên nhiều món ẩm thực, sản phẩm độc đáo mang

Dòng chảy văn hóa sông Hồng...

tinh hoa văn hóa của người dân Nam Định, tiêu biểu như: các món gỏi cá đồng, cá biển, chả rươi, cá kho niêu, mắm tôm, nước mắm chắt... Phù sa màu mỡ của sông Hồng đổ về nơi cửa biển pha sự mặn mòi của biển cả đã tạo nên vùng đất ngập nước đặc biệt quý giá, được công nhận là Khu Dự trữ sinh quyển thế giới (Ramsar), rừng ngập mặn - Vườn quốc gia Xuân Thủy (Giao Thủy) với nhiều loài động thực vật hoang dã và các loài chim di cư quý hiếm. Trong những năm gần đây, Vườn quốc gia Xuân Thủy luôn là điểm đến du lịch tham quan, trải nghiệm hấp dẫn, lý thú đối với du khách trong và ngoài nước. Dòng sông Hồng không chỉ lắng đọng phù sa, tạo thành miền đất trù phú "đất lành chim đậu", mà còn tạo những mạch nguồn "địa linh" nuôi dưỡng con người trở thành "nhân kiệt" trong quá trình sống, đấu tranh chế ngự và thích nghi, làm chủ tự nhiên. Bởi vậy Nam Định cũng là địa danh "lắng hồn núi sông ngàn năm", sản sinh ra nhiều danh nhân văn hóa, danh sĩ nổi tiếng của đất nước, nhân loại... Từ bao đời nay, cảnh sắc tươi đẹp bên bờ sông Hồng với con người Nam Định văn minh, mến khách là nguồn đề tài phong phú cho văn học nghệ thuật, cho sự thăng hoa của các văn nghệ sĩ sáng tác những tác phẩm thơ ca, nhạc, họa nổi tiếng, có sức sống lâu bền theo thời gian.

Khai thác, phát huy giá trị văn hóa sông Hồng phát triển du lịch địa phương

Với những tiềm năng, lợi thế, giá trị vật thể và phi vật thể sông Hồng mang lại, những năm qua, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch (VH, TT và DL) phối hợp các cơ quan, địa phương liên quan triển khai hiệu quả công tác bảo tồn và phát huy giá trị các di sản văn hóa như: kết nối các tuyến, điểm tham quan, du lịch, trải nghiệm; bảo vệ, trùng tu, tôn tạo các di tích; quản lý, phát huy giá trị truyền thống trong các lễ hội; gìn giữ phong tục tập quán, trò chơi dân gian, các loại hình văn hóa, nghệ thuật... của cư dân nông nghiệp lúa nước, góp phần xây dựng nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc theo tinh thần Nghị quyết Trung ương 5, khóa VIII. Xây dựng các thương hiệu, sản phẩm nông nghiệp quốc gia theo hướng bền vững. Phối hợp với các cơ quan thông tấn báo chí của Trung ương và địa phương xây dựng các thiên phóng sự, ký sự, ghi chép; chương trình nghệ thuật... tăng cường tuyên truyền, giới thiệu những giá trị văn hóa vùng đất, con người Nam Định như: "Ký sự Sông Hồng", "Âm vang Sông Hồng"...

Nhằm phát huy tối đa tiềm năng, lợi thế về giá trị tài nguyên du lịch của các tỉnh, thành phố vùng đồng bằng sông Hồng, đẩy mạnh hợp tác phát triển du lịch, nâng cao hiệu quả hoạt động kết nối phát triển du lịch vùng, thu hút khách du lịch đến các địa phương, đóng góp tích cực vào tăng trưởng kinh tế - xã hội, năm 2022 tỉnh Nam Định đã ký kết thỏa thuận hợp tác phát triển du lịch giữa các tỉnh, thành phố vùng khu vực đồng bằng sông Hồng mở rộng

(Ninh Bình, Hà Nội, Hải Phòng, Quảng Ninh, Hà Nam, Nam Định, Thái Bình, Hưng Yên, Hải Dương, Bắc Ninh, Vĩnh Phúc, Thanh Hóa, Nghệ An). Bên cạnh đó, tỉnh Nam Định tích cực tham gia các hội nghị hợp tác, phát triển du lịch; xây dựng các tuyến du lịch liên kết vùng, kết nối các khu, điểm du lịch thành các tour du lịch sinh thái, nghỉ dưỡng, du lịch trải nghiệm các di tích lịch sử - văn hóa trên địa bàn trong quan hệ hợp tác liên vùng theo không gian du lịch. Tăng cường các hoạt động giao lưu hoạt động lễ hội, văn hóa, thể thao và du lịch... trong các sự kiện được các tỉnh, thành phố vùng đồng bằng sông Hồng tổ chức.

Để liên kết du lịch với các tỉnh bạn, thời gian qua, Sở VH, TT và DL phối hợp với Hiệp hội Du lịch Nam Định tổ chức các chương trình famtrip, presstrip đón doanh nghiệp lữ hành các tỉnh bạn về khảo sát các khu, điểm du lịch, các cơ sở dịch vụ khách sạn, nhà hàng, cơ sở bán sản phẩm quà lưu niệm để tìm hiểu năng lực phục vụ khách và đưa khách đến với các cơ sở của doanh nghiệp hội viên. Hiệp hội Du lịch Nam Định tổ chức cho các doanh nghiệp hội viên tham gia đoàn khảo sát du lịch tỉnh bạn để kết nối tour, tuyến du lịch liên tỉnh và trao đổi học hỏi kinh nghiệm lẫn nhau. Đồng thời, giới thiệu, quảng bá hình ảnh du lịch, cơ sở dịch vụ của các doanh nghiệp trên các phương tiện thông tin đại chúng, các nền tảng mạng xã hội của các tỉnh trong cụm liên kết 6 tỉnh vùng Duyên hải phía Bắc, cụm Hiệp hội Du lịch các tỉnh phía Bắc để quảng bá thu hút khách du lịch đến với Nam Định. Việc liên kết hợp tác này đã đẩy mạnh hợp tác phát triển du lịch, nâng cao hiệu quả hoạt động kết nối phát triển du lịch vùng, thúc đẩy khai thác tiềm năng, lợi thế giá trị tài nguyên du lịch, góp phần tăng trưởng kinh tế - xã hội.

Thời gian tới, tỉnh Nam Định tiếp tục đẩy mạnh triển khai các hoạt động liên kết, hợp tác, phối hợp giữa các bộ, ngành Trung ương và các địa phương trong vùng đồng bằng sông Hồng nhằm tạo ra các sản phẩm văn hóa tiêu biểu, đặc trưng, gắn kết giữa phát triển văn hóa với phát triển du lịch thông qua các sự kiện văn hóa, thể thao, lễ hội, chương trình quảng bá di sản, du lịch hấp dẫn. Chú trọng khai thác tiềm năng về đặc sản văn hóa ẩm thực, làng nghề. Xây dựng, triển khai thực hiện các chương trình, đề án quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di tích, di sản đã được xếp hạng, ghi danh. Đẩy mạnh thực hiện Chiến lược "Phát triển văn hóa đến năm 2030". Xây dựng cơ chế, chính sách khuyến khích các thành phần kinh tế, cá nhân, tập thể, doanh nghiệp, tổ chức xã hội tham gia nguồn lực để đầu tư phát triển các mô hình liên kết, hợp tác phát triển văn hóa, du lịch; ưu tiên nguồn vốn, huy động nguồn lực kinh phí trùng tu, tôn tạo các di tích lịch sử - văn hóa; xây dựng các thiết chế văn hóa, cơ sở hạ tầng du lịch; cải tạo, nâng cấp các tuyến đường giao thông kết nối các điểm đến có tài nguyên du lịch văn hóa để thúc đẩy phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội tỉnh ■

Giữ gìn nét đẹp văn hóa ở các từ đường dòng họ

Bài và ảnh: VIẾT DƯ

Theo thống kê của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch (VH, TT và DL), toàn tỉnh có 97 từ đường được xếp hạng di tích lịch sử - văn hóa. Các từ đường không chỉ là những công trình tâm linh, thể hiện đạo lý "Uống nước nhớ nguồn", sự tri ân công đức với các bậc tiền nhân đặt nền móng cho sự hình thành và phát triển của dòng họ mà còn là nơi lưu giữ và giáo dục truyền thống lịch sử, văn hóa, khoa bảng của quê hương.

Đặc sắc các di tích thờ thủy tổ

Các từ đường dòng họ trên địa bàn tỉnh Nam Định hiện phụng thờ 5 đối tượng chính là ông tổ: những nhà khoa bảng (trạng nguyên, bảng nhãn, thám hoa, tiến sĩ, cử nhân); có công với đất nước, với các triều đình phong kiến; có công khai khẩn đất hoang mở làng lập xóm; tổ sự một ngành nghề thủ công truyền thống. Do đặc điểm địa lý tự nhiên, từ đường các huyện phía Nam tỉnh chủ yếu thờ những ông tổ có công khai phá, lấn biển, lập làng; từ đường các huyện phía Bắc tỉnh chủ yếu thờ những ông tổ có công dựng nước, giữ nước; đối với ông tổ là nhà khoa bảng thì vùng đất nào cũng có và được lập ở những làng có truyền thống hiếu học. Huyện Hải Hậu hiện có trên 800 dòng họ với trên 200 từ đường; trong đó nhiều từ đường dòng họ được xếp hạng Di tích lịch sử - văn hóa cấp tỉnh và cấp quốc gia. Tiêu biểu là các từ đường: thủy tổ Vũ Chi, thủy tổ Phạm Cập (xã Hải Anh); thủy tổ Trần Vu, thủy tổ Hoàng Gia (xã Hải Trung); tổ Trần Quốc Thế, tổ Phạm Hương Lan (xã Hải Nam); họ Nguyễn Giữa (xã Hải Hưng); họ Phạm Vũ (xã Hải Đường); họ Nguyễn (xã Hải Nam)... Từ đường thủy tổ Vũ Chi (xã Hải Anh) là một trong những công trình có quy mô lớn so với các từ đường khác trên địa bàn huyện (với diện tích trên 1.400m²). Thủy tổ Vũ Chi là một trong bốn thủy tổ có công khai sáng đất Quần Anh xưa đảm nhiệm công việc đắp đê khai thông sông ngòi, cải tạo đồng cho lúa khoai tươi tốt, đời sống cư dân ngày càng sung túc. Để tri ân công đức của thủy tổ Vũ Chi, con cháu trong dòng họ lập từ đường vào năm Đinh Tỵ niên hiệu Cảnh Thịnh thứ 5 (1797) (nay ở xóm 3, xã Hải Anh). Năm 1943, con cháu trong dòng họ Vũ Chi tiến

hành đại tu toàn bộ các hạng mục công trình gồm: tiền đường, trung đường, cung cấm, nhà tả vũ. Từ đó đến nay, trải qua 6 lần trùng tu, tôn tạo nhưng công trình vẫn giữ được nguyên trạng kiến trúc nghệ thuật thời Nguyễn; trong đó đặc trưng là kiến trúc 5 gian tiền đường, 3 gian trung đường và 5 gian hậu chẩm. Tại di tích hiện lưu giữ được nhiều di vật, cổ vật có giá trị về lịch sử và nghệ thuật như: sắc phong, văn bia, câu đối, đại tự.

Huyện Nam Trực là nơi sản sinh ra nhiều nhà khoa bảng, danh tướng có công lớn trong sự nghiệp dựng nước, giữ nước, phát triển quê hương. Để ghi nhớ công lao của các bậc tiền nhân, các thế hệ người dân địa phương đã phụng thờ tri ân công đức. Nhiều ngôi từ đường các dòng họ lâu đời đã được công nhận, xếp hạng di tích lịch sử - văn hóa, tiêu biểu như các từ đường: họ Đặng, họ Vũ, xã Nam Hồng; họ Vũ Đình, họ Nguyễn Đình, họ Phạm, xã Nam Cường; họ Phạm, xã Nam Hùng; họ Phạm, xã Nam Thái; họ Đỗ Phúc Hòa, họ Nguyễn Quận công, xã Nam Tiến... Di tích lịch sử - văn hóa cấp tỉnh từ đường họ Nguyễn Đình, xã Nam Cường là nơi thờ tự 11 vị tổ; từ tổ Nguyễn Đình Dự (1599-1663) đến tổ Nguyễn Văn Dính (1905-1937). Trong số những vị tổ trên, tiêu biểu có 3 vị tổ: Nguyễn Đình Thực, Nguyễn Đình Khuê và Nguyễn Văn Lập là có nhiều công lao nhất trong công cuộc dựng làng, giữ nước. Căn cứ các tư liệu lịch sử và truyền thuyết địa phương, đặc biệt là tấm bia "Trùng tu từ đường" được soạn khắc năm Duy Tân thứ 5 (1911) hiện lưu giữ tại di tích thì công trình từ đường họ Nguyễn Đình được khởi dựng lần đầu vào năm 1759. Ngôi từ đường ban đầu được xây dựng với quy mô nhỏ hẹp, lợp mái tranh, sau được xây gạch lợp ngói nam. Ngày nay, từ đường Nguyễn Đình được xây dựng trên một khuôn viên rộng 700m², quay hướng Nam. Các hạng mục công trình được bố trí theo thứ tự gồm: hệ thống nghi môn, giếng, vườn, sân và công trình kiến trúc chính. Từ đường họ Nguyễn Đình mặc dù được trùng tu, tôn tạo nhiều lần song công trình vẫn giữ được

(Xem tiếp trang 6)

Từ đường thờ thủy tổ Vũ Chi, xã Hải Anh (Hải Hậu) được xếp hạng Di tích lịch sử - văn hóa cấp tỉnh.

Danh ngôn cuộc sống

1. Cuộc sống của chúng ta chỉ cải thiện khi ta nắm lấy cơ hội và rủi ro đầu tiên và khó khăn nhất mà ta có thể chấp nhận là thành thật với chính mình.

WALTER ANDERSON

2. Vũ khí tốt nhất chống lại những bùn nhơ của cuộc đời là lòng can đảm, tính ngoan cường và sự kiên nhẫn. Lòng can đảm cho ta sức mạnh, tính ngoan cường khiến ta vui và sự kiên nhẫn mang đến bình yên.

HERMANN HESSE

TIN VĂN HÓA

Hai cuốn sách khắc họa chân dung anh hùng Lý Tự Trọng

Kỷ niệm 110 năm ngày sinh đồng chí Lý Tự Trọng (20/10/1914 - 20/10/2024) - người đoàn viên thanh niên cộng sản đầu tiên, Nhà Xuất bản Kim Đồng tái bản 2 cuốn sách: Truyện ký "Lý Tự Trọng - Sống mãi tên Anh" (Văn Tùng) và truyện tranh "Lý Tự Trọng" (tác giả Hoài Lộc - họa sĩ Bùi Việt Thanh).

Hai cuốn sách khắc họa chân thực và cảm động cuộc đời, tầm gương hy sinh anh dũng của Anh hùng Lý Tự Trọng cho sự nghiệp cách mạng, đấu tranh giải phóng dân tộc.

Cuốn truyện ký "Lý Tự Trọng - Sống mãi tên Anh" của tác giả Văn Tùng phù hợp với những độc giả yêu thích văn học, ở lứa tuổi thanh, thiếu niên.

Còn truyện tranh "Lý Tự Trọng" của nhóm tác giả Hoài Lộc - Bùi Việt Thanh thích hợp với bạn đọc thiếu niên, nhi đồng. Bên cạnh phần đọc truyện, độc giả được ngắm tranh vẽ chân thực và sống động về anh Lý Tự Trọng, về cuộc sống lao khổ của nhân dân Việt Nam dưới xiềng xích thực dân, đối nghịch với cuộc sống và sự bạo tàn của giặc cùng bè lũ tay sai. Đặc biệt, những cảnh tra tấn, ngục tù càng làm nổi bật sự kiên trung, ý chí bất khuất của anh Lý Tự Trọng và những người chiến sĩ cộng sản...

Hơn 100 hoạt động

tại Lễ hội Thiết kế sáng tạo năm 2024

Lễ hội Thiết kế sáng tạo 2024 do Sở Văn hóa và Thể thao Hà Nội phối hợp Tạp chí Kiến trúc thực hiện sẽ chính thức được khai mạc vào ngày 9/11. Chủ đề của Lễ hội năm nay là "Giao lộ sáng tạo", khuyến khích mỗi người nhìn nhận lại cái tôi sáng tạo của bản thân trong hành trình sống.

Trong khuôn khổ lễ hội, nhiều hoạt động sáng tạo sẽ diễn ra, bao gồm các pavilion (tạm hiểu là không gian thiết kế, kiến trúc): "Hành lang ấu trĩ", "Dòng", "Bảo tàng lịch sử tương lai". Một số hoạt động biểu diễn gồm: Lễ khai mạc Lễ hội Thiết kế sáng tạo Hà Nội 2024; Giao lộ sáng tạo; show rock: Hà Nội chốn đi về; show thời trang "Hanoi Fashion Journey 2024"; trình chiếu "Xưa ta thuở nhỏ: Tự sự điện ảnh trẻ em Việt Nam thời chiến"; chiếu phim "Hãy tha thứ cho em" (1992) của đạo diễn Lưu Trọng Ninh; chiếu phim hoạt hình Tiếp Khắc; trình diễn tác phẩm sân khấu "Thổ địa". Các hoạt động trưng bày, triển lãm nghệ thuật gồm: Đại triển lãm "Cung Thiếu nhi Hà Nội: Hoài niệm cho tương lai" (gồm 44 triển lãm, tác phẩm); đại triển lãm nghệ thuật tương tác "Cảm thức Đông Dương" tại Đại học Tổng hợp 19 Lê Thánh Tông (gồm 22 triển lãm, tác phẩm). Trong lễ hội còn có các hội thảo, tọa đàm; nhiều hoạt động cộng đồng, trong đó nổi bật là tour di sản (giới thiệu những điểm đến di sản của Hà Nội) ■

Đa dạng thị trường quà tặng ngày Phụ nữ Việt Nam

(Tiếp theo trang 3)

vì có thể bày trang trí được lâu, không nhanh héo và cần chăm sóc nhiều như hoa tươi.

Cũng như hoa sáp, chị Nguyễn Thị Hồng, đường Hùng Vương lại cần mẫn sản xuất các sản phẩm từ hoa kềm từ tháng 9. Những bó hoa kềm được làm từ những đoạn kềm nhưng nhiều màu sắc, qua bàn tay khéo léo của người thợ, uốn thành những cánh hoa, chiếc lá, rồi thành bó hoa nhiều màu sắc. Càng gần ngày 20/10, chị Hồng phải thức đêm mới kịp sản xuất hoa kềm phục vụ nhu cầu khách hàng. Sản phẩm hoa kềm nhưng có giá từ 10 nghìn đồng/bông đến những bó hoa to vài trăm nghìn đồng. Chị ước tính, dịp 20/10 này chị sản xuất gần 1.000 bó hoa kềm nhưng nhiều kích cỡ, màu sắc.

Ngoài các sản phẩm về hoa, quà tặng, trang sức, mỹ phẩm, quần áo, giày dép... nhiều khách hàng cũng quan tâm, tìm kiếm những sản phẩm lạ mắt hơn. Nắm bắt nhu cầu của khách hàng, các cửa hàng cafe, bánh ngọt trên địa bàn thành phố đã chuẩn bị các sản phẩm phù hợp phục vụ khách hàng trong dịp này. Các sản phẩm bánh ngọt, đồ uống... được các chủ cửa hàng khéo léo đặt trong các lồng kèm hoa. Các sản phẩm có giá từ 100 nghìn đồng đến vài trăm nghìn đồng, tùy kích cỡ, loại đồ uống... Đây cũng được xem như một món quà tinh tế, hợp lý, vừa túi tiền với nhiều bạn trẻ vì vừa có thể dùng được, vừa chụp ảnh đẹp mắt; cũng là cách tiếp cận khách hàng của nhiều cửa hàng. Ngoài ra, các sản phẩm như lồng hoa quả kèm hoa, bó hoa kết bằng tiền, hoa bóng... cũng được nhiều khách hàng lựa chọn. Bên cạnh đó, các cửa hàng giới thiệu và bán các sản phẩm trên các nền tảng mạng xã hội, có hình thức nhận tặng quà giúp những người ở xa... để phục vụ khách hàng một cách tốt nhất và tiếp cận đa dạng đối tượng khách hàng hơn.

Với sự đa dạng về mẫu mã, hình dáng, màu sắc và các loại sản phẩm, khách hàng có thêm nhiều lựa chọn để mua được những món quà thiết thực, ý nghĩa dành tặng những người phụ nữ thân yêu của mình nhân Ngày Phụ nữ Việt Nam 20/10 ■

Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể “Nghỉ lễ Châu văn của người Việt” tại Nam Định

Bài và ảnh: KHÁNH DŨNG

Là trung tâm tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ của người Việt, tỉnh Nam Định là nơi khởi nguồn, hội tụ và lan tỏa nhiều giá trị dân gian đặc sắc với các nghi thức, nghi lễ, sinh hoạt văn hóa tâm linh được đông đảo cộng đồng tín ngưỡng, thực hành, lưu giữ. Năm 2012, “Nghỉ lễ Châu văn của người Việt” tại Nam Định đã được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch (VH, TT và DL) đưa vào Danh mục Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia thuộc loại hình tập quán xã hội và tín ngưỡng; là một trong những thành tố quan trọng của “Thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ của người Việt” đã được UNESCO ghi danh là Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại.

Nghệ nhân Ưu tú Trần Thị Huệ, Thủ nhang Phủ chính Tiên Hương, xã Kim Thái (Vụ Bản) thực hành nghi lễ Châu văn.

Tại Nam Định, nghi lễ Châu văn được thực hành rộng khắp ở cả 9 huyện, thành phố với trên 300 di tích phủ, điện, đền, đình, chùa, miếu thờ và phối thờ Mẫu; đặc biệt là các di tích lịch sử - văn hóa trọng điểm như: Quần thể di tích lịch sử - văn hóa Phủ Dầy, xã Kim Thái (Vụ Bản), Phủ Quảng Cung (phủ Nấp), xã Yên Đổng (Ý Yên) - những nơi tương truyền 2 lần Thánh Mẫu Liễu Hạnh giáng sinh. Theo kết quả nghiên cứu của các nhà văn hóa, “Nghỉ lễ Châu văn của người Việt” phát triển mạnh ở Nam Định từ thế kỷ XVII, sau đó lan tỏa ra các tỉnh, thành lân cận như: Hà Nam, Thái Bình, Ninh Bình và nhiều địa phương trên cả nước. Giai đoạn cuối triều Nguyễn (cuối thế kỷ XIX, đầu thế kỷ XX) là thời kỳ thịnh vượng nhất của “Nghỉ lễ Châu văn của người Việt”, có sự tham gia của các quan lại địa phương và triều đình. Từ năm 1954 đến năm 1990, do nhận thức và yêu cầu của công tác quản lý văn hóa trong bối cảnh xã hội cụ thể, hầu đồng được xem là hoạt động “mê tín dị đoan”, cùng với điều kiện kinh tế khó khăn, chiến tranh loạn lạc nên nghi lễ Châu văn bị mai một. Từ năm 2000 đến nay, cùng sự phát triển của kinh tế - xã hội, với các chính sách đúng đắn của Đảng và Nhà nước về văn hoá, tôn giáo, tín ngưỡng, nghi lễ này được khôi phục,

phát triển, đáp ứng nhu cầu sinh hoạt văn hóa tinh thần, tín ngưỡng của cộng đồng; được sân khấu hoá, chắt lọc các tinh túy của nghi lễ để xây dựng thành các tiết mục nghệ thuật trình diễn để phục vụ đời sống văn hóa tinh thần của nhân dân.

“Nghỉ lễ Châu văn của người Việt” chứa đựng một kho tàng văn hóa dân gian đa dạng, sống động, hấp dẫn như: huyền thoại, truyền thuyết, các hình thức văn học truyền miệng về các biểu tượng văn hóa, ca ngợi đạo đức, công trạng của những nhân vật lịch sử (nhân thân và thiên thần) có công với nước, với dân. Từ nghi lễ này đã sản sinh ra các giá (hầu đồng và nghệ thuật hát văn, hát Châu văn. “Nghỉ lễ Châu văn của người Việt” là sự tổng hợp nhiều hoạt động tín ngưỡng do cộng đồng sáng tạo và trực tiếp thực hành, trình diễn trong không gian thiêng của di tích, do các thủ nhang, thanh đồng, cung văn, hầu dâng thực hành. Trong nghi lễ có các lớp diễn xướng mô tả hình trạng của các vị Thánh, những làn điệu dân ca, dân vũ trình diễn trên nền nhạc với các loại nhạc cụ truyền thống.

Hát Châu văn trong nghi lễ có nhiều hình thức/ kiểu hát như: hát thờ, hát của đền, hát hầu đồng và hát thi. Ở Nam

Định, hình thức biểu hiện chủ yếu là hát hầu trong các giá đồng của tín ngưỡng thờ Mẫu và hát của đền ở các di tích thờ Đức Thánh Trần. Nhịp điệu và tiết tấu lúc chậm, lúc vừa, lúc nhanh. Bên cạnh những làn điệu có tiết tấu rõ ràng, tính chất âm nhạc trong sáng, đậm nét dân ca vùng đồng bằng Bắc Bộ, trong các điệu “bồng mạc”, “sa mạc”, “cò lả”... và âm hưởng của Ca trù trong các điệu “bỉ”, “phú nói”, “phú bình”, “phú chên”, “phú tỳ bà”... cũng thể hiện rất rõ nét trong kết cấu giai điệu của âm nhạc trong hát Châu văn. Trong một giá hầu, âm nhạc và hát văn là những yếu tố quan trọng không thể thiếu, góp phần tạo điều kiện cho sự xuất thân của người hầu đồng. Vì thế ban cung văn phải có sự nhạy bén, ứng tác kịp thời, ăn nhịp với các hành động của ông đồng, bà đồng. Cung văn phục vụ trong mỗi giá hầu thường từ 3-5 nhạc công, sử dụng đàn nguyệt, trống ban, phách, cảnh, thanh la, đồng thời là những người biết hát văn. Nghi lễ Châu văn là sự kết hợp hữu cơ giữa âm nhạc và tín ngưỡng dân gian, được quy định chặt chẽ từ làn điệu, lời ca, động tác múa, trang phục, đạo cụ... thành một chỉnh thể. Do đó, nghi lễ Châu văn trở thành sinh hoạt nghệ thuật tổng hợp, trong đó yếu tố sân

khẩu kết hợp chặt chẽ với yếu tố tâm linh, có sức hấp dẫn đối với những người tham gia một vấn đề trong tín ngưỡng thờ Mẫu Tam, Tứ phủ.

“Nghỉ lễ Châu văn của người Việt” tại Nam Định đã trải qua những giai đoạn thăng trầm, phục hồi và ngày càng lan tỏa, phát triển mạnh mẽ trong đời sống văn hóa tâm linh của cộng đồng. Những cung văn có kinh nghiệm, nắm giữ nhiều lời văn, làn điệu cổ vẫn đang truyền dạy tại chỗ theo phương thức truyền miệng từ đời này sang đời khác. Trong các nguồn cung cấp văn cho sinh hoạt nghi lễ Châu văn ở Nam Định, nhiều thế hệ cung văn xuất thân từ thôn Khả Lang, xã Yên Dương (Ý Yên) và xã Kim Thái (Vụ Bản). Trong đó, xã Kim Thái có cả một phả hệ cung văn gồm các ông: Trần Văn Quý, Trần Văn Hỷ, Trần Văn Khắc, Trần Văn Sinh, Trần Văn Tiến, Trần Thị Thái... CLB hát văn xã Kim Thái có trên 30 thành viên là những người hát văn dân gian chuyên nghiệp, nghiệp dư, những người thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu và những người yêu thích nghệ thuật Châu văn. CLB thường xuyên duy trì tập luyện, giao lưu để giữ gìn, phát huy giá trị vốn có của môn nghệ thuật này, góp phần đưa vẻ đẹp của hát văn và nghi lễ Châu văn đến gần hơn với cộng đồng. CLB hát văn thôn Khả Lang có 25 cung văn chuyên nghiệp, một nửa hiện đang phục vụ cho các cơ sở đền, phủ ở các tỉnh, thành phố: Hà Nội, Lạng Sơn, Bắc Giang, Lào Cai, Yên Bái... Số còn lại thường trực phục vụ nhu cầu hầu Thánh tại các đền, phủ, điện tại Nam Định. Đội ngũ cung văn đông đảo này ngoài năng lực thực hành các nghi lễ hầu đồng còn có khả năng truyền dạy cho các thế hệ sau để duy trì và tạo sức sống bền vững cho “Nghỉ lễ Châu văn của người Việt” tại Nam Định. Hiện toàn tỉnh có hơn 500 người trực tiếp tham gia thực hành nghi lễ Châu văn gồm những người hầu đồng, hát văn và sử dụng nhạc cụ; trong đó theo bản hội khoảng 150 người, CLB gần 100 người, tự do hơn 200 người. Toàn tỉnh hiện có 12 hội, bản hội; số lượng con nhang, đệ tử thường trực từ 100-300 người; hơn 10 CLB hát văn; 6 nghệ nhân được Chủ tịch nước phong tặng các danh hiệu Nghệ nhân Nhân dân, Nghệ nhân (Xem tiếp trang 7)

CÂU CHUYỆN THỂ THAO

Dù đội tuyển Việt Nam đang vấp phải hoài nghi sau chuỗi kết quả giao hữu không tốt trong hai tháng qua, nhưng Liên đoàn Bóng đá Việt Nam (VFF) vẫn tái khẳng định mục tiêu của thầy trò Kim Sang-sik là vào chung kết ASEAN Cup 2024.

Chiều 15/10 tại Trụ sở VFF (Hà Nội), ông Trần Anh Tú - Phó Chủ tịch VFF đã đại diện Thường trực Ban chấp hành VFF chủ trì cuộc họp với HLV Kim Sang-sik xoay quanh kế hoạch hoạt động trong giai đoạn chuẩn bị quan trọng sắp tới của của đội tuyển Việt Nam hướng đến ASEAN Cup 2024. Tham dự cuộc họp còn có ông Dương Nghiệp Khôi - Tổng Thư ký VFF, ông Nguyễn Sỹ Hiến - Chủ tịch Hội đồng HLV quốc gia, ông Mai Đức Chung - Phó Chủ tịch Hội đồng HLV quốc gia.

Tại cuộc họp, HLV Kim Sang-sik đã báo cáo về kết quả chuyên môn của đội tuyển Việt Nam qua hai đợt tập trung và thi đấu giao hữu quốc tế trên sân nhà dịp FIFA Days tháng 9 và tháng 10 vừa qua. Trong đó, nhà cầm quân người Hàn Quốc nêu rõ những khó khăn và thuận lợi của toàn đội cũng như những vấn đề hạn chế

Đội tuyển Việt Nam tái khẳng định mục tiêu vào chung kết ASEAN Cup 2024

cần khắc phục về nhân sự, lối chơi đã bộc lộ qua ba trận đấu với Nga, Thái Lan và Ấn Độ.

Về mặt kết quả, đội tuyển Việt Nam dẫn dắt cầm hòa 1-1 với Ấn Độ, lần lượt nhận thất bại 0-3 trước Nga và 1-2 trước Thái Lan. Chuỗi thành tích không tốt này cùng với lối chơi thiếu sự gắn kết, chưa định hình rõ lối chơi đang khiến thầy trò Kim Sang-sik đối diện làn sóng chỉ trích lẫn nghi ngờ về năng lực từ người hâm mộ.

Trong cuộc họp với lãnh đạo VFF, HLV Kim Sang-sik đã tiếp thu ý kiến đánh giá và những đóng góp về chuyên môn từ hai đồng nghiệp Nguyễn Sỹ Hiến và Mai Đức Chung, cùng hướng tới mục tiêu chung là giúp đội tuyển Việt Nam thi đấu tốt hơn khi chính thức bước vào ASEAN Cup 2024 diễn ra vào tháng 12 tới.

Ông Trần Anh Tú khẳng định, VFF sẽ tiếp tục đảm bảo chương trình hoạt động của đội tuyển Việt Nam được vận hành theo kế hoạch đã đề ra. Theo đó, đội

bóng của HLV Kim Sang-sik sẽ tập trung trở lại vào tháng 11, với quỹ thời gian dài hơn so với 2 đợt FIFA Days tháng 9 và tháng 10 vừa qua. Trong quãng thời gian này, toàn đội có chuyến tập huấn và thi đấu giao hữu tại Hàn Quốc.

Việc đội tuyển Việt Nam không tập trung theo lịch FIFA Days tháng 11 nằm trong kế hoạch đã được VFF xây dựng từ đề xuất trước đó của HLV Kim Sang-sik. Điều này nhằm mục đích duy trì nhịp vận động và phong độ cho các cầu thủ thông qua quá trình thi đấu tại V-League, đồng thời sẽ lấy quãng nghỉ FIFA Days tháng 11 để bù cho đợt tập trung trước thêm ASEAN Cup 2024.

Từ đó, giúp HLV Kim Sang-sik cùng ê kíp huấn luyện có quỹ thời gian nhiều hơn để tận dụng và hoàn thiện nhân sự, ổn định đội hình và lối chơi. Hướng tới thực hiện thành công mục tiêu đã đề ra, đó là phần đầu đi đến trận chung kết của đấu trường khu vực ■

Theo Báo SGGP

Những nữ nhà giáo "Giỏi việc trường, đảm việc nhà"

Những năm qua, phong trào thi đua "Giỏi việc trường, đảm việc nhà" thu hút đông đảo nữ cán bộ, giáo viên trong ngành Giáo dục và Đào tạo (GD và ĐT) tỉnh tham gia. Nhiều tấm gương "hai giỏi" tiêu biểu được các cấp, các ngành tuyên dương, khen thưởng. Tiêu biểu trong số đó có thể kể đến các cô giáo Lưu Thị Lái, Trường THCS Hải Phương (Hải Hậu) và cô giáo Mai Thị Dung, Trường Tiểu học thị trấn Rạng Đông (Nghĩa Hưng).

Cô giáo Lưu Thị Lái:

"Nghề giáo là nghề làm gương"

Cô giáo Lưu Thị Lái, Tổ trưởng tổ Khoa học tự nhiên, Trường THCS Hải Phương, thị trấn Yên Định (Hải Hậu) công tác trong ngành Giáo dục đến nay là 32 năm. Cô tâm sự: "Sinh ra và lớn lên tại quê hương Hải Phương, từ nhỏ bố mẹ luôn động viên cổ vũ tôi cố gắng học tập và hy vọng sau này là cô giáo tại quê nhà. Đây cũng là ước mơ của tôi ngay từ khi còn học tiểu học và đã trở thành hiện thực khi tôi thi đỗ Sư phạm khoa Toán".

Theo cô Lái, người thầy không chỉ là tấm gương mẫu mực về tri thức, mà còn là tấm gương mẫu mực về ứng xử, đạo đức, nhân cách. Với tâm niệm, nhận thức về sứ mệnh nghề nghiệp: "Nghề giáo là nghề làm gương", cô Lái không ngừng tự rèn luyện, tu dưỡng, phấn đấu vươn lên về chuyên môn nghiệp vụ cũng như học hỏi, trau dồi kỹ năng sư phạm. Trong công tác, trên cương vị tổ trưởng tổ chuyên môn, lại là một đảng viên, cô được Ban giám hiệu, đồng nghiệp đánh giá là nhà giáo luôn gương mẫu, chần chu trong công việc, tác phong đúng mực, gần gũi với đồng nghiệp, học sinh và phụ huynh; có tinh thần trách nhiệm cao trong mỗi công việc được giao... Đặc biệt, về chuyên môn, cô luôn có ý thức cầu tiến,

Cô giáo Lưu Thị Lái, giáo viên Trường THCS Hải Phương (Hải Hậu) luôn quan tâm phát triển năng lực và hình thành các phẩm chất cho học sinh.

chịu khó học hỏi từ các thế hệ thầy cô, đồng nghiệp, nhất là về công nghệ thông tin, để áp dụng trong giảng dạy. Cô luôn tìm cho mình phương pháp dạy học tích cực phù hợp với các đối tượng học sinh, giúp các em đảm nhận thành thực các kỹ năng học tập cần thiết để từ đó phát triển năng lực và hình thành các phẩm chất.

Trong 32 năm công tác, chất lượng đại trà môn Toán cô giảng dạy luôn vượt chỉ tiêu giao với tỷ lệ điểm Giỏi đạt trong top đầu của huyện. 20 năm cô phụ trách dạy lớp 9, học sinh đều thi đỗ các trường THPT với tỷ lệ điểm môn Toán cao nhất, nhì huyện; chất lượng học sinh cấp huyện

khối 6 và khối 7 nhiều năm duy trì ổn định vị trí Top 5 trong 35 trường THCS của huyện. Cô đã 2 lần đạt danh hiệu Giáo viên dạy Giỏi cấp tỉnh; tham gia tư vấn cho giáo viên dạy Toán trong huyện dự thi Giáo viên Giỏi cấp tỉnh 5 lần (năm 2009, 2011, 2013, 2017, 2023) đạt kết quả tốt.

Là tổ trưởng tổ Khoa học tự nhiên của trường, cô luôn tạo cơ hội cho giáo viên trong tổ phát huy tối đa năng lực sáng tạo với phương châm làm việc "Cùng nhau - Giúp nhau - Nhìn nhau làm việc". Vì thế Tổ Khoa học tự nhiên luôn là điểm sáng chất lượng các phong trào

Bài và ảnh: MINH THUẬN

thi đua, cuộc thi của trường và của huyện.

Đối với tổ ấm nhỏ của riêng mình, cô sắp xếp thời gian hợp lý để cùng chồng lo toan việc nhà, nuôi dạy con cái, xây dựng một gia đình hạnh phúc tràn đầy niềm vui trên tinh thần "Tôn trọng nhau - Nhìn điểm tốt của nhau để phát huy, tạo sự bình đẳng trong gia đình". Cô cho biết, để có được điều đó, không thể thiếu sự cảm thông, bao dung và chia sẻ cùng nhau trong mọi công việc. Chồng cô cũng đang công tác trong ngành Giáo dục, do đó, giữa hai vợ chồng cô luôn có sự đồng cảm, thấu hiểu và sẻ chia, là chỗ dựa và tiếp thêm động lực giúp cô tự tin, yên tâm công tác. Các con cô đều đã tốt nghiệp đại học, có công việc ổn định và xây dựng gia đình. Nơi gương bố mẹ từ nhỏ, các con đã có ý thức tự giác, phấn đấu vươn lên trong học tập cũng như trong cuộc sống, luôn hiếu kính

cha mẹ, ông bà. Gia đình cô luôn sống đoàn kết, thân thiện, có trách nhiệm với cộng đồng, tham gia tích cực các hoạt động thiện nguyện, tích cực hưởng ứng công cuộc xây dựng nông thôn mới nâng cao, kiểu mẫu tại địa phương, là gia đình văn hóa tiêu biểu.

Trong quá trình 29 năm công tác tại Trường THCS Hải Phương, cô đã gần 20 năm đạt danh hiệu "Giáo viên Giỏi", "Chiến sĩ thi đua cơ sở", 1 năm Chiến sĩ thi đua cấp tỉnh; cô liên tục được công nhận danh hiệu: "Giỏi việc trường, đảm việc nhà"; nhiều lần được UBND tỉnh, Sở GD và ĐT tặng Bằng khen, Giấy khen. Thầy Nguyễn Chí Cao, Hiệu trưởng Trường THCS Hải Phương nhận xét: "Cô Lưu Thị Lái là giáo viên giỏi chuyên môn, tâm huyết với nghề, luôn nỗ lực, sáng tạo, vận dụng linh hoạt vào các bài giảng sao cho học sinh tiếp thu bài một cách nhanh nhất, hiệu quả nhất; cô rất có uy tín đối với đồng nghiệp và phụ huynh. Những nỗ lực cống hiến của cô trong nghề đã góp phần nâng cao chất lượng giáo dục của nhà trường nhiều năm qua".

Cô Mai Thị Dung:

"Tôi luôn cố gắng để xây dựng những lớp học hạnh phúc"

(Xem tiếp trang 8)

Cô giáo Mai Thị Dung, Trường Tiểu học thị trấn Rạng Đông (Nghĩa Hưng) trong một giờ học.

(Tiếp theo trang 4)

phong cách kiến trúc truyền thống. Trải qua 20 đời, dòng họ Nguyễn Đình đã phát triển cả về con người và công trình thờ tự. Tính đến nay dòng họ Nguyễn Đình ở xã Nam Cường có khoảng hơn 200 hộ với gần 700 người. Ngoài từ đường ngành cả, hiện nay con cháu các chi, ngành còn xây dựng 5 ngôi từ đường, tạo thành một hệ thống từ đường dòng họ Nguyễn Đình rộng lớn và quy mô.

Góp phần bảo tồn văn hóa dòng họ

Các di tích từ đường hiện nay ngoài việc là nơi thờ tự các vị tổ, còn là những "bảo tàng", "thư viện" nhỏ để giáo dục truyền thống cho thế hệ con cháu tiếp tục góp sức xây dựng quê hương giàu đẹp. Nhiều dòng họ trên địa bàn tỉnh đã nhận thức đúng về vấn đề xây dựng văn hóa dòng họ, thông qua việc lập ban khuyến học, xây dựng tủ sách dòng họ tạo điều kiện cho con cháu được học hành, mở mang trí thức. Dòng họ Nguyễn, xã Hải Hưng (Hải Hậu) là dòng họ hiếu học tiêu biểu của huyện. Ban Khuyến học dòng họ Nguyễn được thành lập từ năm 1999 với 13 thành viên. Mỗi năm dòng họ tổ chức phát thưởng khuyến học vào ngày Chủ nhật tuần cuối cùng của tháng 8. Đến nay, Ban Khuyến học dòng họ đã phát thưởng cho hàng nghìn lượt cháu có thành tích xuất sắc trong học tập với số tiền hàng trăm triệu đồng. Dòng họ Nguyễn được UBND huyện Hải Hậu công nhận là dòng họ có phong trào khuyến học xuất sắc nhiều năm liên tục và vinh dự được nhận Bức trường "Khuyến học - khuyến tài" 5 năm liền. Dòng họ Vũ Đại Tôn, xã Hải Anh (Hải Hậu) hiện có 52 chi tộc nằm rải rác trong và ngoài huyện, trong đó mỗi chi tộc có

Giữ gìn nét đẹp văn hóa ở các từ đường dòng họ

một Ban Khuyến học. Bên cạnh việc tuyên truyền sâu rộng về truyền thống hiếu học, dòng họ đề ra kế hoạch theo dõi cụ thể từng học sinh, phát hiện cháu nào có biểu hiện lơ là trong học tập sẽ kịp thời nhắc nhở gia đình, kết hợp với các nhà trường để tìm biện pháp giáo dục. Hàng năm, dòng họ Vũ Đại Tôn phát thưởng cho 40-50 học sinh giỏi là con em trong họ. Lễ tuyên dương, phát thưởng tại từ đường dòng họ được tổ chức trang trọng, là dịp để báo công với tiên tổ và động viên mỗi gia đình, mỗi học sinh tiếp tục phấn đấu vươn lên trong học tập, rèn luyện và lao động sản xuất. Ở xã Xuân Phúc (Xuân Trường), dòng họ Phạm gốc Mạc ở Kiên Lao có 5 chi, theo quy định tuần tự mỗi năm 1 chi sẽ đứng ra tổ chức rước kiệu từ từ đường chi về Di tích lịch sử - văn hóa cấp tỉnh từ đường họ Phạm gốc Mạc để hành lễ. Đám rước có sự tham gia của đội múa lân, phù giá, dàn nhạc... Sau khi đám rước yên vị, tại từ đường diễn ra các nghi thức: dâng hương, dâng lễ vật của các chi, ngành trong dòng họ. Chiều mồng 10 tháng hai âm lịch, tại từ đường tổ chức lễ Yến lão tôn vinh những người đại thọ, thượng thọ, đắc thọ trong họ tộc. Ngày nay, vào dịp này, dòng họ còn tổ chức phát động phong trào "Khuyến học - khuyến tài", tuyên dương, trao thưởng con cháu có thành tích xuất sắc trong học tập. Đến nay, dòng họ có 9 tiến sĩ, hàng chục thạc sĩ cùng hàng trăm cử nhân. Tất cả các con cháu trong họ đều

thể hiện đạo lý uống nước nhớ nguồn, chăm chỉ học hành để đền đáp công ơn của tiên tổ, dòng tộc.

Cùng với công tác khuyến học, khuyến tài, các dòng họ còn có nhiều việc làm thiết thực như: biên soạn, bổ sung gia phả, họp mặt nhận họ, tổ chức các hoạt động giỗ tổ, tọa đàm, hội thảo nhằm đánh giá công lao của thành viên trong dòng họ với công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, xây dựng nông thôn mới. Ở mỗi địa phương, các dòng họ đang giữ vai trò quan trọng giúp nhau phát triển kinh tế, giảm nghèo, đồng thời là chủ thể giải quyết kịp thời và có hiệu quả các xích mích bất hòa và tham gia vào những công việc chung như: cưới xin, tang lễ, hoạn nạn hay xây dựng nhà cửa của các thành viên trong dòng họ, qua đó tăng cường mối gắn kết trong dòng họ với cộng đồng làng xã, thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội, bài trừ các tệ nạn xã hội, bảo tồn và phát huy giá trị các công trình thờ các danh nhân của các gia tộc, dòng họ.

Để tiếp tục bảo tồn và phát huy giá trị, hiện nay, các từ đường được xếp hạng di tích đều có Ban trị sự dòng họ trông coi, bảo vệ, hoạt động dưới sự giám sát của Ban quản lý di tích lịch sử - văn hóa địa phương; chính quyền các cấp và con cháu các dòng họ luôn thực hiện tốt các quy định của Nhà nước về bảo tồn di sản, góp phần gìn giữ, tôn vinh những giá trị văn hóa lịch sử của dân tộc ■

Thênh thang gió đồng

LAM HỒNG

Về quê vào vụ gặt tháng Mười, khi những thắm lúa vàng trong cái nắng hanh hao cuối thu, tôi theo mẹ ra cánh đồng ven sông. Lâu lắm rồi, bàn chân mới được chạm vào con đường quen thuộc, và lồng ngực được hít căng gió đồng ngát thơm hương lúa.

Đi trên những bờ ruộng đã được bê tông hóa sạch sẽ, hai bên ngập tràn hoa dại, tôi bỏ nón, để mặc gió đồng hào phóng lồng lộng thổi tung mái tóc. Gặp các bác trong làng đang kiu kịt chở những bao thóc về, mọi người cười vui đùa với tôi, lên phố lâu rồi, có còn quen mùi đất bùn, rơm rạ quê nghèo. Tôi cười mà rưng rưng.

Những cánh đồng quê đã gắn bó với tuổi thơ, nuôi lớn chúng tôi bằng hạt lúa, củ khoai, con cua, con ốc, tôi chịu ơn cả đời không hết. Một năm hai vụ cấy, hai vụ gặt, trẻ con làng tôi cũng bận rộn theo người lớn ra đồng, làm những công việc nhỏ. Tôi thích nhất là những lần được bà nội phân công mang ấm nước chè tươi và túi khoai lang luộc ra phục vụ bố mẹ lót dạ giữa buổi gặt. Xong nhiệm vụ, mấy đứa trẻ sẽ lang thang khắp các bờ vùng bờ thửa vật cỏ gà, vồ cào cào châu chấu, be bờ tát cá. Chơi chán, cả bọn tụ tập ở gốc đa tỏa bóng sum suê giữa cánh đồng, nằm dài trên thảm cỏ

xanh biếc, tận hưởng những ngọn gió mát rượi. Gió từ sông chạy qua những cánh đồng thẳng cánh cò bay, mang theo mùi hoa dại, mùi cỏ mật, mùi rơm tươi vừa cắt và cả mùi đất bùn ngai ngái. Gió vờn bay mái tóc hoe vàng khét nắng của lũ trẻ, xua tan nỗi vất vả, nhọc nhằn và thổi bay những giọt mồ hôi trên vầng trán, lưng áo bạc màu của các bà các mẹ. Tôi nhớ những sớm mùa xuân mưa bay như bụi phấn, tôi theo mẹ ra đồng thăm lúa, nghe gió thoảng thơm mùi mạ non quyện với sương đêm ngòn ngọt. Tôi nhớ cả những ngày đầu đông, trên những thửa ruộng đã gặt xong, chỉ còn trơ gốc rạ, chúng tôi theo bố mẹ ra đồng cuốc đất xếp ải. Gió đông bắc lạnh giá thổi ù ù bốn phía. Giữa đồng không mông quạnh,

gió thổi tung đám rơm khô bay vương vãi. Chúng tôi gom rơm rạ nhóm lửa, vừa sưởi ấm, vừa nướng mấy củ khoai vừa mót được ngoài đồng bãi. Gió đồng mênh mang quyện bay cùng những dải khói thơm. Những tiếng cười vang xa theo gió...

Lũ trẻ làng tôi lớn lên, thênh thang như gió đồng tỏa đi muôn phương. Giữa phố thị ồn ào, san sát nhà cửa, nườm nượp người xe, ngọt ngào khói bụi, nhiều khi nhớ đến quay quắt những cơn gió đồng thanh sạch, mát lành. Mỗi lúc chồn chân, mỗi gối trên chặng đường mưu sinh, lại ao ước được trở về quê, ngồi bệt xuống vệ cỏ nơi cánh đồng lồng lộng gió. Để nghe gió hát rì rào trên những vòm lá. Để hít hà mùi cỏ cây, mùi ruộng đồng thân thuộc. Để thấy cả đời mắc nợ với quê hương ■

SÁNG CHẾ - PHÁT MINH

Robot ba tay

Điều khiển dàn nhạc giao hưởng tại Đức

Một robot ba tay được lập trình để bắt chước "nhạc trưởng con người" vừa ra mắt tại thành phố Dresden, Đức. Robot gồm ba cánh tay riêng biệt cầm những chiếc gậy chỉ huy trông giống như "kiếm ánh sáng" trong phim Star Wars. Nó được huấn luyện để nhận biết nhịp điệu và biểu thị cường độ âm nhạc, với khả năng di chuyển độc lập của từng cánh tay. Robot có thể sử dụng ba cánh tay để hướng dẫn ba bộ phận của dàn nhạc một cách riêng biệt - điều mà một "nhạc trưởng con người" không thể làm được.

Nhà soạn nhạc Gundlach chia sẻ rằng ý tưởng về robot này được lấy cảm hứng từ các nhà khoa học tại Đại học Kỹ thuật Dresden, những người phát triển "cobot" - tức robot cộng tác, không nhằm thay thế con người mà là để làm việc cùng con người. Quá trình phát triển và huấn luyện robot kéo dài hai năm, với sự hợp tác của Đại học Kỹ thuật Dresden. Việc dạy robot thực hiện các động tác cần thiết để chỉ huy đã giúp ông nhận ra "con người là một tạo vật tuyệt vời như thế nào". Cần có sự kiên nhẫn để dạy máy móc "thực hiện những chuyển động tay thẩm mỹ mà dàn nhạc có thể nắm bắt tốt".

Công nghệ rung điều hướng cho người khiếm thị

Một công ty khởi nghiệp Nhật Bản vừa ra mắt thiết bị rung gắn vào giày nhằm hỗ trợ người khiếm thị điều hướng an toàn khi di chuyển. Thiết bị này kết hợp với ứng dụng trên điện thoại thông minh, được quán quanh bàn chân người dùng và phát các tín hiệu rung, báo hiệu khi cần chuyển hướng.

Vắc-xin cúm làm giảm nguy cơ nhập viện

Theo báo cáo từ Trung tâm Kiểm soát và Phòng ngừa dịch bệnh Mỹ (CDC), mùa cúm ở Nam bán cầu đang dần kết thúc và dữ liệu mới cho thấy vắc-xin cúm năm nay đã làm giảm nguy cơ nhập viện ở mức 34,5%. Theo HealthDay News, nguy cơ nhập viện khi mắc cúm còn giảm nhiều hơn đối với những người mắc bệnh mãn tính đã tiêm vắc-xin ■

Bảo tồn và phát huy...

(Tiếp theo trang 5)

Ưu tú có cống hiến xuất sắc trong gìn giữ, phát huy di sản văn hóa phi vật thể của dân tộc thuộc loại hình tập quán xã hội và tín ngưỡng.

Thời gian qua, việc thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu liên quan đến các lễ hội thờ cúng và các sinh hoạt văn hóa truyền thống trong các lễ hội được các địa phương quan tâm khôi phục và phát huy các giá trị tích cực. Từ nhiều năm nay, các làn điệu Châu văn được các thế hệ người dân ở vùng đất Phủ Dầy gìn giữ, phát triển. Liên hoan nghệ thuật hát văn, hát Châu văn trong lễ hội Phủ Dầy được tổ chức tại Phủ Tiên Hương và Phủ Vân Cát hàng năm là một sinh hoạt văn hóa không thể thiếu trong chương trình lễ hội. Đến với Liên hoan, có hàng chục cung văn ở khắp nơi tham gia trình diễn nhiều tiết mục hát văn như: Châu Đệ Nhị Thượng Ngàn, Châu Lục Cung Nương, Châu Bé, Châu Bé Thượng, Quan lớn Tam phủ, Quan lớn Đệ Tam, Chúa Đông Cuông, Chúa Thác Bờ... Vào những ngày thi đấu thu hút đông đảo nhân dân địa phương và du khách thập phương từ khắp nơi về thưởng thức các làn điệu hát văn và các giá đồng. Trong không gian cổ kính, linh thiêng, trong tiếng nhạc lúc dập dìu, réo rắt, khoan thai, lúc rộn ràng, sôi động, những người tham dự được hòa mình cảm nhận đầy đủ các cung bậc cảm xúc.

Ngày nay, những làn điệu hát văn không chỉ được diễn xướng trong các di tích để phục vụ tín ngưỡng tâm linh mà còn được biểu diễn trên những sân khấu hiện đại với hình thức ca múa nhạc dân gian. Các giai điệu hát văn được soạn lời mới với nội dung mang hơi thở và nhịp sống đương đại, ca ngợi quê hương đất nước, tuyên truyền các vấn đề thời sự chính trị, xã hội giúp đưa các chủ trương, chính sách để thấm vào đời sống cộng đồng. Để gìn giữ vẻ đẹp các nghi lễ gắn với nguyên gốc tín ngưỡng thờ Mẫu, Bảo tàng tỉnh chủ trương xã hội hóa các hoạt động liên quan đến sưu tầm, thu thập và triển lãm các nguồn tài liệu, hiện vật về tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ của người Việt ở Nam Định. Đến nay, Bảo tàng đã sưu tầm được trên 350 hiện vật là những trang phục, đạo cụ, nhạc cụ để thực hành nghi lễ Châu văn ở Phủ Dầy và Phủ Quảng Cung. Nhiều năm qua, Sở VH, TT và DL, Sở Giáo dục và Đào tạo đã phối hợp tổ chức các hoạt động giáo dục ngoại khóa tại Bảo tàng tỉnh, tổ chức trình diễn các di sản văn hóa phi vật thể: hát ca trù, hát văn, diễn xướng giá đồng; tổ chức các tuyến điểm tham quan hệ thống bảo tàng và di tích tiêu biểu trong tỉnh; tổ chức hội thảo, hội nghị, tọa đàm khoa học về tín ngưỡng thờ Mẫu... Trong đó đặc biệt quan tâm quảng bá nét đẹp của các di sản văn hóa phi vật thể đã được ghi danh: "Nghi lễ Châu văn của người Việt", "Thực hành tín ngưỡng thờ Mẫu Tam phủ của người Việt", "Lễ hội Phủ Dầy".

Trải qua thời gian với nhiều thăng trầm của lịch sử, đến nay, nghi lễ Châu văn của người Việt nói chung, tại Nam Định nói riêng vẫn đang được các cấp chính quyền và cộng đồng tín ngưỡng thờ Mẫu gìn giữ, bảo tồn và phát huy trong cuộc sống hiện đại; qua đó ngày càng khẳng định vai trò, vị trí quan trọng của di sản văn hóa phi vật thể "Nghi lễ Châu văn của người Việt" trong đời sống văn hóa tâm linh của cộng đồng tín ngưỡng, là nhân tố cốt lõi làm nên sức sống lâu bền của Đạo Mẫu Việt Nam ■

Sức khỏe và Đời sống

Đối tượng nên tiêm vắc-xin zona thần kinh

Zona thần kinh là bệnh do vi-rút Varicella Zoster (VZV) gây ra. Đây đồng thời là tác nhân gây ra bệnh thủy đậu. Vi-rút trú ẩn trong các hạch thần kinh, tái hoạt động khi gặp điều kiện thuận lợi như suy giảm miễn dịch, căng thẳng, suy nhược cơ thể, sau phẫu thuật, điều trị ung thư, có bệnh nền cần sử dụng nhiều thuốc... Bệnh phổ biến ở người trưởng thành, đặc biệt nhóm trên 50 tuổi.

Còn trẻ em hiếm mắc zona thần kinh hơn, chủ yếu gặp ở nhóm bị suy giảm miễn dịch hoặc mắc bị thủy đậu trước một tuổi. Vì vậy, trẻ nên tiêm chủng ngừa thủy đậu để phòng thủy đậu, hạn chế phát triển bệnh zona thần kinh sau này. Vắc-xin zona thần kinh ưu tiên tiêm chủng ngừa cho người cao tuổi. Việc này cũng phù hợp với khuyến cáo của Tổ chức Y tế thế giới, trong bối cảnh già hóa dân số, gánh nặng bệnh không lây nhiễm.

Tại Việt Nam, vắc-xin zona thần kinh chỉ định cho hai nhóm: người từ 50 tuổi hoặc 18 tuổi nguy cơ cao mắc bệnh. Mũi tiêm hiệu quả ngăn bệnh đến 97% ở người từ 50 tuổi, khoảng 87% ở người từ 18 tuổi bị suy giảm miễn dịch do bệnh lý. Vắc-xin đồng thời giảm biến chứng đau thần kinh sau zona và biến chứng khác, tỷ lệ đến 90%.

Zona thần kinh biểu hiện ở người mắc với các ban đỏ, mụn nước, bọng nước tập trung thành đám, thành chùm dọc theo đường phân bố của thần kinh ngoại biên, thường mọc ở một bên cơ thể.

Bệnh thường xuất hiện và có thể khỏi sau khoảng 2-4 tuần. Tuy nhiên, bệnh có thể gây nhiều biến chứng nguy hiểm, đặc biệt như: bội nhiễm các sang thương da dẫn đến nhiễm trùng

huyết; viêm kết mạc, giác mạc, hoại tử võng mạc cấp tính dẫn đến mù lòa; liệt mặt, ù tai, nghe kém hoặc mất khả năng nghe; rối loạn đại tiểu tiện; viêm não, viêm màng não, tai biến mạch máu não; viêm phổi, viêm gan. Zona thần kinh còn làm tăng nguy cơ mắc các bệnh tim mạch như đột quỵ, nhồi máu cơ tim cấp...

Nếu may mắn không gặp biến chứng nặng, người bệnh cũng bị đau đớn nghiêm trọng nhiều ngày sau khi khỏi bệnh zona thần kinh và bị tăng giảm sắc tố da, sẹo lồi ở các vùng phát ban.

Đặc biệt, có khoảng 5-30% người bệnh sẽ gặp biến chứng đau dây thần kinh sau zona kéo dài nhiều tháng hoặc nhiều năm, thậm chí cơn đau kéo dài dai dẳng đến suốt cuộc đời. Nguyên nhân là do vi-rút gây viêm, hoại tử và xơ hóa các đầu mút tận cùng thần kinh cảm giác. Các cơn đau khủng khiếp này được những người từng mắc zona thần kinh mô tả nặng nề như bị dao đâm, bỏng nước sôi, thậm chí mức độ đau của zona thần kinh còn được mô tả nặng nề hơn cơn đau của phụ nữ trong quá trình sinh nở.

Tuổi càng cao, nguy cơ đau dây thần kinh nhiều hơn và bệnh càng nghiêm trọng hơn. Tỷ lệ bệnh nhân xuất hiện biến chứng này ở người trên 50 tuổi cao gấp 15-25 lần so với người dưới 30 tuổi. Trước khi có vắc-xin, ngành y tế thế giới chưa có phương pháp phòng bệnh và điều trị tối ưu, có thể tái phát. Người bị đau thần kinh sau zona kéo dài sau đợt đầu tiên và những người bị suy giảm miễn dịch, mắc bệnh mãn tính như đái tháo đường, tăng huyết áp, rối loạn lipid máu... có nguy cơ tái phát cao hơn ■

Theo Báo Nhân Dân

Doanh nhân Việt tại Lào: NHỮNG NGƯỜI XÂY DỰNG TÌNH HỮU NGHỊ

Tối 13/10, tại Thủ đô Viêng Chăn, Hội doanh nghiệp Việt Nam tại Lào (AVILA) đã tổ chức chương trình gặp mặt kỷ niệm 20 năm Ngày Doanh nhân Việt Nam, nhằm tôn vinh những đóng góp của doanh nghiệp và doanh nhân Việt Nam cho sự phát triển kinh tế - xã hội và tăng cường hợp tác giữa hai nước.

Tham dự sự kiện có Đại sứ Việt Nam tại Lào Nguyễn Minh Tâm; Chủ tịch Trung ương Hội Doanh nghiệp Việt Nam tại Lào Dương Đình Bảng; đại diện các cơ quan Việt Nam bên cạnh Đại sứ quán; đại diện Ủy ban hợp tác Lào - Việt Nam; đại diện Bộ Công Thương Lào cùng đông đảo hội viên Hội doanh nghiệp Việt Nam tại Lào.

Đại sứ Việt Nam tại Lào Nguyễn Minh Tâm cho biết Lào hiện đứng đầu trong số 80 quốc gia và vùng lãnh thổ mà Việt Nam đầu tư ra nước ngoài, với 256 dự án và tổng vốn đăng ký khoảng 5,5 tỷ USD. Việt Nam cũng đứng thứ ba trong số các nước đầu tư tại Lào. Đại sứ Nguyễn Minh Tâm chia sẻ các dự án đầu tư của Việt Nam hiện diện tại 17/18 tỉnh của Lào, trải rộng trên nhiều lĩnh vực.

Trong 6 tháng đầu năm 2024, vốn đăng ký đầu tư sang Lào đạt 35,5 triệu

Tiết mục văn nghệ thể hiện tinh đoàn kết Việt Nam - Lào. (Ảnh TTXVN)

USD, tăng 35% so với cùng kỳ năm 2023. Vốn thực hiện lũy kế đến nay đạt khoảng 2,8 tỷ USD. Nhiều dự án đã hoạt động hiệu quả, đóng góp cho sự phát triển kinh tế - xã hội, tạo việc làm và nâng cao thu nhập cho người lao động, đồng thời bổ sung nguồn thu cho ngân sách Nhà nước Lào.

Bên cạnh hoạt động đầu tư, các doanh nghiệp Việt Nam đã thực hiện tốt nghĩa vụ về tài chính cũng như tham gia các hoạt động an sinh xã hội tại Lào. Những con số này thể

hiện sự nỗ lực, cố gắng và ngày càng lớn mạnh của các doanh nghiệp Việt Nam tại Lào.

Theo Đại sứ Nguyễn Minh Tâm, phát huy tinh thần đoàn kết, hữu nghị, các doanh nghiệp, doanh nhân Việt Nam trở thành lực lượng tuyến đầu trong việc thúc đẩy đầu tư, thương mại nhằm mục đích tạo đột phá về kinh tế giữa hai nước, đưa phát triển về kinh tế - thương mại giữa hai nước tương xứng với mối quan hệ đặc biệt tốt đẹp về chính trị,

ngoại giao, quốc phòng, an ninh như mong đợi của lãnh đạo Đảng, Nhà nước hai nước.

Trong thời gian tới, để góp phần thúc đẩy mối quan hệ hợp tác về kinh tế giữa hai nước, đóng góp cho sự phát triển của hai quốc gia cũng như hỗ trợ được nhiều nhất cho doanh nghiệp Việt Nam đầu tư tại Lào, Đại sứ Việt Nam tại Lào đề nghị Hội doanh nghiệp Việt Nam tại Lào tiếp tục phát huy tinh thần chủ động, sáng tạo trong các hoạt động; tích cực hỗ trợ, tìm hiểu, hướng dẫn các doanh nghiệp thực hiện đúng, đầy đủ các quy định chính sách pháp luật hai nước; là cầu nối quan trọng giữa các doanh nghiệp với Chính quyền Lào; tiếp tục thực hiện đầy đủ, đúng các quy định chính sách pháp luật của hai nước, các nghĩa vụ tài chính đối với Chính phủ, xây dựng hình ảnh ngày càng tốt đẹp của doanh nghiệp Việt Nam; tiếp tục đóng góp hỗ trợ Chính phủ, địa phương, người dân Lào trong việc phát triển kinh tế, ổn định đời sống, xã hội.

Nhân dịp này, Bộ Công Thương Lào và Hội đồng Công Thương Lào đã trao bằng khen cho các tập thể, cá nhân có thành tích xuất sắc trong việc đóng góp vào sự phát triển kinh tế Lào và vun đắp mối quan hệ hữu nghị vĩ đại, đoàn kết đặc biệt và hợp tác toàn diện giữa hai nước Việt Nam - Lào ■

Theo TTXVN

(Tiếp theo trang 6)

Tốt nghiệp khoa Giáo dục Tiểu học, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội năm 2014 với tấm bằng loại Giỏi, cô giáo Mai Thị Dung về công tác tại Trường Tiểu học Nghĩa Phong (từ năm 2014 đến 2016) và Trường Tiểu học thị trấn Rạng Đông (Nghĩa Hưng) từ năm 2016 đến nay. Từ tháng 3/2023, cô được cán bộ, viên chức, người lao động tin nhiệm bầu làm Chủ tịch Công đoàn nhà trường.

Đến với nghề giáo viên tiểu học bằng cái duyên và niềm yêu mến trẻ, cô Dung không ngừng nỗ lực, luôn thấy mình cần học, cần tìm hiểu nhiều hơn để có phương pháp, năng lực giúp học sinh tiếp cận và thu nhận kiến thức được nhiều hơn. Cô luôn khai thác, sử dụng các thiết bị, đồ dùng dạy học hiệu quả; đổi mới phương pháp dạy học, sử dụng các kỹ thuật dạy học tích cực vào giảng dạy để phát triển tốt các năng lực, phẩm chất cho học sinh. Tổ chức các hoạt động giảng dạy và giáo dục đa dạng, linh hoạt, hấp dẫn, phù hợp với đặc điểm tâm lý học sinh và điều kiện cụ thể của lớp như dạy ngoài không gian lớp học, dạy học ở thư viện, hoặc tham gia các trò chơi, cuộc thi trên internet,... Cô cũng thường xuyên hỗ trợ đồng nghiệp trong việc ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy, được Ban giám hiệu, các đồng nghiệp trong Hội đồng sư phạm trường tin tưởng và đánh giá cao. Cô luôn tích cực phối hợp với phụ huynh chăm lo đối mới không gian lớp học để mỗi ngày đến trường học sinh đều cảm nhận là những ngày vui.

Ý thức được xu thế phát triển của giáo dục hiện đại không ngừng đổi mới, cô Dung luôn nỗ lực tự học để nâng cao trình độ chuyên môn, đặc

biệt là tự học về công nghệ thông tin và ứng dụng vào giảng dạy. Cô đã sử dụng thành thạo các phần mềm dạy học, các ứng dụng để thiết kế trò chơi, thiết kế bài giảng, soạn giáo án điện tử (E-learning), thiết bị dạy học số. Cứ thế, mỗi tiết học của cô đều là những tiết học lý thú với các em.

Để giúp học sinh có tính cẩn thận, tự tin cô luôn chú trọng rèn các em "Giữ vở sạch - viết chữ đẹp", rèn chữ, giữ vở; theo dõi sát sao, uốn nắn, chỉ ra các lỗi chính tả mà học sinh mắc phải để sửa chữa kịp thời; hướng dẫn từ tư thế ngồi viết đúng, ngay ngắn, trình bày lô-gíc, hợp lý và dễ đọc để học trò có ý thức chủ động trong việc rèn chữ. Cô chú ý phát hiện và bồi dưỡng các em học sinh có năng khiếu tham gia vào các câu lạc bộ (CLB) bộ môn "Em yêu Tiếng Việt, Toán - Khoa học - Tiếng Anh"... của nhà trường. Trong các năm học gần đây, nhiều học sinh trong CLB và lớp cô chủ nhiệm được cô tích cực bồi dưỡng đã giành giải cao trong các cuộc thi như 1 giải Nhất, 2 giải Nhì, 3 giải Ba cấp tỉnh, nhiều giải xuất sắc, giải Nhất cấp huyện thi "Viết chữ đúng và đẹp"; 2 giải Vàng và 6 giải Bạc kỳ thi giải Toán Tiếng Anh quốc tế SEAMO; 2 giải Đồng, 4 giải Khuyến khích thi "Đấu trường Toán học VIOEdu" cấp tỉnh; 1 giải Ba "Đại sứ văn hóa đọc" cấp tỉnh năm 2023...

Cô Dung bộc bạch: "Ngày nhỏ, tôi

đã luôn ước mơ trở thành cô giáo. Bước vào ngành với trái tim ngập tràn tình yêu nghề mến trẻ, tôi không ngừng học hỏi, trau dồi để vừa truyền dạy tri thức, vừa nuôi dưỡng nhân cách cho học sinh trong giai đoạn đầu tìm tòi, khám phá tri thức; tôi luôn cố gắng để xây dựng những lớp học thật hạnh phúc. Cũng có lúc bản thân thấy chông chênh với nghề nhưng chỉ cần nhìn thấy nụ cười và sự tiến bộ của các em, tôi lại thấy lòng mình ấm áp. Tôi sẽ luôn cố gắng là người giáo viên tiểu học có tâm, có tầm, gieo yêu thương - uơm mầm xanh tốt để cống hiến cho sự phát triển của đất nước".

Cùng với công tác giảng dạy, cô tích cực viết sáng kiến kinh nghiệm; nhiều sáng kiến được công nhận có phạm vi ảnh hưởng trong toàn ngành, được Sở GD và ĐT, Sở Khoa học và Công nghệ ghi nhận, đánh giá cao. Nổi bật là các sáng kiến: "Đổi mới hình thức tổ chức họp cha mẹ học sinh", "Thiết kế một số hoạt động ứng dụng môn Toán cho học sinh lớp 3", "Thiết kế các bài toán vận dụng toán học vào cuộc sống cho học sinh lớp 4", "Sử dụng phần mềm Google Earth trong dạy học môn Lịch sử và Địa lí ở trường tiểu học để phát triển phẩm chất, năng lực học sinh"... Tham gia cuộc thi "Thiết kế bài giảng điện tử Elearning", "Thiết bị dạy học số" cấp tỉnh cô đã đạt các giải Nhì,

giải Ba cấp tỉnh...

Không chỉ là giáo viên dạy giỏi, cô còn là một Chủ tịch Công đoàn tích cực, tận tụy, chăm lo các hoạt động bảo vệ quyền lợi của đoàn viên, người lao động; gương mẫu tổ chức các phong trào thi đua do công đoàn ngành phát động; được đồng nghiệp tin tưởng, đánh giá cao. Hai năm liên tiếp 2023, 2024, cô được Liên đoàn Lao động huyện và tỉnh khen thưởng.

Không giống như cô Lái, chồng của cô Dung là bộ đội hải quân, đang công tác tại Bộ Tư lệnh Vùng 5 Hải quân (Phú Quốc, Kiên Giang) nên thường xuyên xa nhà. Trong khi hai con còn nhỏ, cô luôn sắp xếp thời gian, công việc hợp lý để vừa làm tốt việc chuyên môn, vừa chăm sóc con cái ngoan ngoãn, khỏe mạnh để chồng yên tâm công tác. Với những nỗ lực trong công tác, nhiều năm liền cô đạt danh hiệu "Chiến sĩ thi đua cấp cơ sở". Năm học 2022-2023, cô được UBND tỉnh tặng Bằng khen. Năm 2024, cô được tặng danh hiệu "Chiến sĩ thi đua cấp tỉnh".

Nuôi dạy con chăm ngoan, khỏe mạnh, học giỏi, xây dựng gia đình no ấm, hạnh phúc, giành thành tích cao trong sự nghiệp "trồng người", các cô giáo Lưu Thị Lái và Mai Thị Dung là những tấm gương phụ nữ "Giỏi việc trường, đảm việc nhà" tiêu biểu của ngành GD và ĐT tỉnh ■

Những nữ nhà giáo "Giỏi việc trường, đảm việc nhà"